

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. VI. Probabile est utramque speciem Eucharistiæ conferre majorem
gratiam, quàm singulæ seorsim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

gratiam, quâ converterentur & salarentur; fuisseque maximè conforme divinæ benignitati & misericordiæ, quis ausit negare? Non tamen ideo factum est. Potuit Christus sic instituere hoc Sacramentum, ut utraque species majorem conferret gratiam, quàm altera seorsim; fuisseque conforme divinæ pietati & misericordiæ, an ideo factum est? Resp.

CONCLUSIO VI.

Probabile est utramque speciem Eucharistiæ conferre majorem gratiam, quàm singulæ seorsim.

Non ideo præcisè, quia sic potuit Christus velle, fuisseque conforme divinæ pietati & misericordiæ; sed quia sunt signa sacramentalia specie partiali distincta, ut probavimus sect. 1. hujus disputationis conclusione 5. quorum unum instar cibi per se significat Corpus Christi, alterum instar potus Sanguinem Christi; utramque autem simul est symbolum integri & perfecti convivii spiritualis, & perfectæ sateratis animæ, quàm singulæ species seorsim non significant. Cur ergo lingulis non respondeat diversus gratiæ effectus? Sacramenta quippe causant, quod significant. Sicuti ergo significatio diversa, ita & causalitas.

Significatio, inquam, diversa etiam ex parte rei per se significatæ, & non solum ex parte signi, vel modi significandi; prout certatur in Baptismo collato per trinam immersionem ad significandum expressissimam Sanctissimam Trinitatem, qui propterea non habet majorem effectum; quia res per se significata est eadem, quamvis modus significandi diversus.

Et ulterior ratio diversitatis est: quia ille modus baptizandi per trinam immersionem est institutionis humanæ, quæ nequit dare augmentum gratiæ; in præsentem autem diversâ significatio specierum est ex institutione Christi, ut patet.

Pro hac sententia citat Dicastillo disp. 10. n. 206. Alensem, Casalium, Arborem, Vasquezum, Hurtadum, & alios, quos & ipse cum Lugone sequitur, addens: Inter cætera auctoritatis fundamenta, non parùm momenti habet, quòd Doctor Franciscus Blanco, vir doctrinæ & morum integritate æquè conspicuus, & Archiepiscopi Compostellani dignitate fulgens, qui quæ interfuit Concilio Tridentino, ut testantur Henriquez (licet tacito nomine) Lugo, Vasquez & alii, affirmabat eam fuisse mentem & unanimes sententiam Patrum Concilii; sed noluisse extra tempus id definire.

Credis hoc? Ego non credo; tum quia insufficientis fundamentum definitionis, cum neque ex Patribus, neque ex Scriptura, aut Traditione aliquid certi pro ista opinione possit colligi:

tum quia ipse Dicastillo ibidem n. 205. pro opposita sententia refert Præsidem Conc. Tridentini Hosium. Præterea citat pro eadem doctrina Petrum Soto, Alphonsum à Castro, Didacum Payva, Hesselanum, Claudium, qui Tridentino interfuerunt, & in eo claruerunt. Adde Salmeronem & Ruardum. Idem docent Bellarminus, & multi alii post Tridentinum, & ante Tridentinum D. Thom. aliique Doctores quàm plurimi.

Imò aliqui illorum sententiam suam putant esse certam ex ipso Tridentino sess. 21. c. 3. ibi: *Ac propterea quod ad fructum atinet, nullâ gratiâ necessariâ ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.*

Sed in hoc graviter errant. Non enim disputatur inter Doctores Catholicos de gratia necessaria ad salutem (ad quam Hæretici requirunt sumptionem utriusque speciei, quos Concilium ibi damnat) sed de gratia utili ad salutem. Unde cum Tridentinum loquatur de gratia necessaria, aperte indicat se velle à præsentem controversia abstrahere.

Nec valet argumentum, desumptum ex illa definitione de gratia necessaria, ad gratiam utilem: fieri quippe potest, ut aliquid non requiratur ad necessitatem, quod tamen requiritur ad utilitatem. Quamvis ergo gratia per utramque speciem conferenda non sit necessaria, posset equidem esse utilis ad salutem, quàm gratia per unam solam speciem collata.

Igitur melius probant alii istam sententiâ ex præsentia totius Christi sub una specie sola. Quia, inquit, tota ratio efficacis hujus Sacramenti fundatur in reali præsentia Christi Domini tamquam fontis omnis gratiæ sub his speciebus sensibilibus; atqui hæc præsentia tam est perfecta sub una specie, quàm sub utraque: ergo &c.

Minor est de Fide, ut patuit supra, agendo de præsentia Christi in Sacramento. Major verò probatur, tum ex verbis Christi Joan. 6. ubi simpliciter manducanti Corpus suum, & bibenti Sanguinè promittitur effectus hujus Sacramenti: tum ex Tridentino supra, ubi hinc probat communicantes sub una specie nullâ gratiâ necessariâ fraudari; quia Christus ibi contentus est.

Hæc sunt verba Concilii: *Insuper declaratæ quamvis Redemptor noster, ut antea dictum est, in summa illa Cœnâ hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, & Apostolis tradiderit; tamen fatendum esse etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumq; Sacramentum sumi; ac propterea quod ad fructum atinet &c.* Porro Christus, qui ibi sumitur, non est tantum fons gratiæ necessariæ, sed etiam utilis ad salutem. Quis hoc audeat negare? Ergo quòd hoc Sacramentum conferat gratiam simpliciter, sive utilem, sive necessariam, id totum fundatur in eo, quòd Christus ibi contineatur ut fons omnium gratiarum. Argumentum haud contemnendum; sed quod tamen non convincit.

I i Resp.

uti & pro opposita. Petrus Soto, Alphonsus à Castro, Didacus Payva, Joan. Hesselanum, Claudium.

53. quam quidam putant ex Tridentino esse certam.

sed errant

cum aliud sit gratia necessaria & gratia utilis.

54. Melius ergo alii probant ex præsentia totius Christi sub una specie.

Joan. 6.

Trident.

qui non tantum est fons gratiæ necessariæ, sed etiam utilis.

55.
Hoc equi-
dem argu-
mentum
non con-
vincit:

Joan. 6.

cum non
soli presen-
tia, sed et
iam spe-
ciebus sit
attribuenda
gratia cau-
salitas?

adeoque
sub una
specie non
continetur
totum &
integrum
Sacramen-
tum, et si
totus Chri-
stus?

56.

quod vlti-
mum sine
heresi ne-
gari non
potest.

57.

Qualibet
specie non
significat
plenitudi-

Resp. ergo ad Majorem; efficaciam hujus Sacramenti sic fundari in presentia Christi, ut tamen non excludantur ipsae species, quae sunt signum sensibile, cui tamquam causae instrumentali promittitur vita aeterna. Qui enim dixit Joan. 6. v. 55. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam.* v. 56. subiunxit: *Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus.* Quomodo cibus, nisi ratione specierum panis, & quomodo potus, nisi propter species vini? Imò quo modo manducatur caro Christi nisi sub speciebus panis, & quomodo bibitur ejus Sanguis nisi sub speciebus vini? Ergo non soli praesentiae promittitur gratia; sed magis speciebus, sub quibus praesens est. Et quamvis res praesens sit eadem, praesentia tamen est distincta, non solum numero, sed etiam specie, quia ipsae species sacramentales, quae sunt terminus istius praesentiae, ita sunt distinctae. Quidni ergo illae praesentiae & illae species causent distinctam numero gratiam?

Ex quo Respondeo ad Minorem: nefas sit dubitare, quin totus & integer Christus continetur sub una sola specie. Sed numquid ideo sub una sola specie continetur totum & integrum Sacramentum, sive totum & integrum convivium? Certè Conc. Trident. supra allegatum, cum dixisset sub altera tantum specie sumi totum atque integrum Christum, non addidit, *Totumque Sacramentum, sed, Verumque Sacramentum*; ac propterea quod ad fructum atinet Sacramenti, nulla gratia necessaria ad salutem is defraudatur, qui unam speciem solam accipit, quia videlicet accipit verum Sacramentum, quo fit, ut sumptione unius speciei impleatur praecipuum Communionis necessarium ad salutem; non enim praecipitur sumptio integri convivii, sed veri Sacramenti.

Cur autem Concilium praemiserit, totum & integrum Christum contineri, ratio est, ut excluderet errorem, in quem incidere possent Bohemi, & alii, ac de quo valde suspecti erant omnes petentes utramque speciem, videlicet iis, quibus negaretur species vini, negari quoque Sanguinem Christi.

Et si quidem Minor argumenti nihil aliud velit, quam quod sub una specie totus & integer Christus existat; hinc heresi non potest negari. Sin autem intelligat ipsam praesentiam Christi tam perfectam esse sub una specie, quam sub utraque, constat illam esse falsam, loquendo de perfectione extensiva; quia sub utraque specie habet duplicem praesentiam, per quam constituitur formaliter in ratione cibi & potus, ac proinde integri convivii seu refectionis: sub una autem specie tantum habet unam praesentiam, per quam formaliter constituitur vel sub ratione cibi tantum, vel solum sub ratione potus.

Contra primo; qualibet species significat plenitudinem convivii, tamen confusè & implicite. Resp. Negando Assumptum; quia panis (idem est de vino) non consecratur sub

ratione aliqua communi, sed sub speciali ratione cibi; cibus autem, ut talis, non significat, nequidem confusè & implicite, completam refectionem seu satietatem.

Unde non dixit Christus Joan. 6. *Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus*; ut significaret Corpori suo sub speciebus panis competere illos effectus spiritualiter, quos cibus materialis operatur corporaliter; & Sanguini sub speciebus vini illos effectus spiritualiter, quos vinum materiale operatur corporaliter.

Sed instas: continetur etiam Sanguis sub speciebus panis. Resp. non ideo sacramentaliter bibitur; sicut v. g. liquor admixtus cibo, & simul cum eo transiens, non dicitur bibi, sed manducari; & ideo multi docent vinum officii imbibitum non esse validam materiam consecrationis. Vide lect. 2. hujus disp. concl. 4.

Hæc est doctrina Innocentii III. lib. 4. de Myst. Missæ cap. 21. ibi: *Et quamvis sub specie panis Sanguis sumatur cum Corpore, & sub specie vini Corpus sumatur cum Sanguine: tamen nec Sanguis sub specie panis, nec Corpus sub specie vini bibitur aut comeditur; quia sicut nec Sanguis comeditur, nec Corpus bibitur, ita neutrum sub specie panis bibitur, aut sub specie vini comeditur.* Jam autem non soli manducationi, sive Corpori potato suus promittitur effectus.

Audio replicantem: in corpore non est idem fames, & sitis, & idcirco cibus & potus materialis habent diversos effectus: porro in anima sunt idem, & resectio est eadem, scilicet gratia sanctificans ejusdem rationis.

Resp. etiam aliorum Sacramentorum gratia est eadem, & tamen diversa Sacramenta causant diversum effectum, augendo scilicet gratiam praexistentem, &tribuendo diversa auxilia gratiae.

Atque ita videtur fieri in proposito, juxta illud quod Ecclesia cantat in Hymno Corporis Christi: *Dedit fragilibus Corporis scirculum, delectum & tristibus Sanguinis poculum*; quasi dicat: effectus cibi spiritualis est nutrire, roborando fragiles; effectus vero potus spiritualis, nutrire, laetificando animam tristem. Quod in spiritu praevidentis Regius Propheta, cecinit olim dicens: *Vi edas cas panem de terra, & vinum laetificet cor hominis, ut exultaret faciem in oleo, & panis cor hominis confirmet.* Psalmo 103. v. 15.

Unde etiam effectus calicis solet vocari in Scriptura inebriatio, Psal. 22. v. 5. *Et calix meus inebrians, quoniam praeclarus est?* Quia videlicet illa hilaritate mentis animus quasi fit insensibilis ad labores & tribulationes perferendas.

Haud equidem ignoro explicationem alicujus recentis Auctoris; videlicet Ecclesiam ad describere singulis speciebus singulos effectus, sed per quamdam tantum accommodationem; nam

Hymnus ille compositus est à D. Thoma, qui tamen tenet sententiam negativam q. 80. a. 12. ad 3. dicens: *Potest autem à populo Corpus sine Sanguine sumi: nec exinde sequitur aliquid detrimentum, nam Sacerdos in persona omnium Sanguinem offert & sumit, & sub utraque specie totus Christus continetur.*

Præterea ipsæ species panis lætificant, & species vini confortant, cum cibus spiritualis sit simul potus, & contrà, ut notat D. August. Tract. 25. in Joan. & in illud Psal. 103. *Panis cor hominis confirmat.*

Verùm quod ad Doctorem Angelicum attinet, nihil obstat quò minus intelligatur in sensu Conc. Trident. de gratia necessaria ad salutem, quasi diceret: *Nec exinde sequitur aliquid detrimentum in gratia necessaria ad salutem.* Certè non plùs exigit ejus probatio, ut ex dictis liquet.

De mente D. Aug. quid dicam? Adferam ejus verba, ut omnes possint judicare de veritate. Primo loco citato sic interpretatur illa verba Joan. 6. v. 35. *Dixit autem eis Iesus: Ego sum panis vitæ, qui venit ad me, non esuriet, & qui credit in me, non sitiet unquam.* Sic, inquam, interpretatur: *Qui venit ad me, hoc est quod ait, & qui credit in me, & quod dixit non esuriet, hoc intelligendum est, & non sitiet unquam.* Vtrobique illa significatur æterna satietas, ubi nulla est egestas. Quid hæc ad propositum?

Et estò voluerit, quod Adversarii intendunt, tantum sequitur, quod per alteram speciem accipiatur gratia necessaria ad æternam satietatem id est, salutem.

Sed videamus Explanationem Psalmi: *Quid est hoc frater? Quasi coegit intelligi de quo pane diceret. Panis enim iste visibilis stomachum confirmat, ventrem confirmat. Est alius panis, qui cor confirmat, quia panis est cordis. Jam enim dixerat de pane superius: Ut educat panem de terra, sed non dixerat, qualis panis sit ille. Et vinum lætificet cor hominis. Videtur iam dicere de spiritali vino, nam id lætificat cor hominis.*

Et post pauca: *Est ergo vinum, cui dicitur lætificat cor, & non novit aliud nisi lætificat cor. Sed ne putes, hoc quidem de spiritali vino debere accipi: de illo autem pane non, quod & ipse spiritalis sit; sed exposuit & ipsum, & panis, inquit, cor hominis confirmat.*

Ecce distinctissimè soli vino spiritali adscribit lætificationem cordis, & pani spiritali confirmationem cordis.

Sequitur: *ergo sic accipe de pane, quemodò accipis de vino. Vinus esuri, vinus siti.* Beati enim qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quia ipsi saturantur. Panis ille iustitia est, vinum illud iustitia est, veritas est, veritas Christus est: *Ego sum, inquit, panis vivus, qui de celo descendi: Et, Ego sum vitis, vos sarmenta; & panis cor hominis confirmat.* Hæcenus Aug. sed magis propria sententia, quam Adversariorum.

Panis quidem Christus est, vinum Christus est: sed quid inde? Nonne repugnat eundem Christum sub diversis speciebus diversam conferre gratiam? Idem Deus est, qui causat gratiam Baptismi, Confirmationis &c. num ideo eandem numero? Idem Christus est qui manducatur diversis temporibus, an idcirco conferat eandem numero gratiam? Ergo ex eo, quod sub speciebus vini continetur totus & integer Christus, idem, qui sub speciebus panis, hæc rectè inferitur, species vini non conferre augmentum gratiæ præxistentis.

Profectò species vini habere virtutem cau-
sandi gratiam, nemo Catholicus potest dubitare; imò de facto causare, si solæ sumantur, aut si gratia priùs accepta per species panis fuerit per peccatum amissa, omnes concedunt. Cur ergo negabimus ipsis effectum gratiæ, si simul sumantur? Neque enim pronissio facta est sub conditione separatæ sumptionis. Et incredibile videtur Apostolos in ultima Cœna nihil fructus accepisse ex sumptione calicis.

Ipse Christus pincerna (inquit Cypr. lib. de Card. Christi operibus homilia de Cœna Domini) *porrexit hoc poculum, & docuit ut non tantum exterius hoc Sanguine lavemur, sed & interiori asperione omnipotentis animæ munitur.* Parùm certè munitur anima interiori Sanguine Christi, si nullum ex ejus sumptione percipit fructum.

Orat Sacerdos post sumptionem primæ speciei, ut Sanguis, quem vult accipere, custodiat animam ejus in vitam æternam. Orat post sumptionem utriusque speciei sæpissimè dicens: *Refecti cibo, potuq; celesti.* Qualis custodia, qualis refectio, si nulla ex sumptione Sanguinis gratia?

Dices; causat eandem gratiam. Resp. gratiam jam datam nullo modo pendere à sumptione calicis, ut patet in eo, qui moritur post sumptionem Corporis: ergo non cauatur à Sanguine, sed causeretur, nisi esset causata. Gratis autem dicitur effectum tunc dividi à Deo; si enim dispositio est sufficiens, & similiter causa, cur Deus suspenderet illum effectum? Enimverò jam talis esset peioris conditionis, quam alius qui solum unam speciem sumeret; quippe ante sumptionem calicis illo tempore intermedio careret illo augmento gratiæ, quod alter statim acciperet, & si moreretur, in æternum illo augmento privaretur, quod videtur parùm consonum divinæ bonitati & institutioni hujus Sacramenti.

Confirmatur ex Bulla Clementis VI. anno 1341. in qua Regi Galliæ (Valquez refert Angliæ) concedit facultatem communicandi sub utraque specie: *Concedimus, inquit, ut quotiescumque volueritis, liceat communicare sub utraque specie ad augmentum gratiæ.*

Respondet Dicastillo disp. 10. n. 206. cùm aliis, explicari posse de augmento gratiæ ex opere operantis; sicuti si alicubi prohiberetur effectus

627

Species vni
ni causant
gratiam, &
solæ suman-
tur, aut si
prior gratia
fuerit amil-
ta.

Pro Con-
clusionem fa-
cit D. Cypri-

Sacerdos
post sum-
ptionem
primæ spes-
ciei orat, ut
Sanguis
custodiat
animam
ejus.

628
Obiectio
solvitur.

Gratia data
per primam
speciem
nullo modo
dependet à
sumptione
alterius
speciei.

Confirma-
tur Concl.
ex Bulla
Clem. VI.

629
quæ à Dic-
castillone
explicatur

de augmen-
to gratiæ ex
opere ope-
ratis

esset audire, nisi tantum unam Missam, & Superior concederet alicui facultatem audiendi duas, posset dicere: *Concedo tibi facultatem, ut ad augmentum gratiæ p[er] te duas Missas audire.* Nec tamen ideo sequitur, cum Superiorem sentire ex opere operato conferri gratiæ & devotionis augmentum per illam secundam auditionem.

Sed contra; disparitas est, quod prima Missa non conferat gratiam ex opere operato; ergo concessio auditionis secundæ non potest de tali augmento intelligi: hinc autem sumptio unius speciei causat gratiam ex opere operato, & secunda potest causare; ergo verba Pontificis accipienda sunt de augmento ex opere operato.

sed melius
de augmen-
to gratiæ
ex opere
operato.

Hinc melius dici posset, verba Pontificis intelligenda esse de augmento ex opere operato; sed supposita melioratione dispositionis, quæ in tali casu facilis est, in d[omi]ni quasi ordinaria; si diuturnior dispositio sit melior, secundum Lugonem supra n. 54.

Exo.
64.

Dices rursum: si diversæ species conferunt diversas gratias, ergo etiam diversæ partes ejusdem speciei.

Diversæ
partes eju-
dem speciei
non confe-
runt distin-
ctas gratias,
nisi sumen-
tur diversis
moraliter ex
manduca-
tionibus.

Resp. distinguendo Consequens: ergo etiam diversæ partes ejusdem speciei, si diversis moraliter manducat omnibus sumantur. Concedo tamen: si unâ & eadem, Nego Consequentiam, Ratio discriminis est: quia speciebus manducatis promittitur gratia; ergo ubi manducatio unica, unicus erit effectus, & ubi multiplex, etiam multiplex est effectus.

Optimè, inquis; sed manet difficultas, quare sicut cibus materialis in majori quantitate acceptus majorem causat effectum nutritionis corporalis, quam cibus minoris quantitatis; quare, inquam, similiter magna hostia unicâ manducatione non conferat majorem effectum gratiæ, quam hostia parva.

Ratio à
priori vo-
luntas in-
finitatis.

Resp. rationem à priori esse voluntatem infinitentis, quam colligimus ex communi sensu Ecclesiæ. Sanè vel ex hoc etiam factis liquet, non esse omnimodam similitudinem inter effectum cibi materialis & spiritualis. Et quid mirum, cum cibus materialis nutriat per conversionem sui in alium; è converso verò cibus spiritualis per conversionem alii in se? Et Christus nonne idem est sub parva & magna hostia? Nisi ergo accedat nov. manducatio, semper erit idem effectus.

65.
Obiectio
solvitur.

Sed contra primò: ergo erit melius sumere magnam hostiam, & per partes successive manducare. Resp. Negando Consequentiam; quia non licet communicare bis in die, tamen certum sit secundam Communionem conferre novam gratiam. Observandus ergo est ritus Ecclesiæ; nec semper expedit aliquid, eo ipso, quo aptum est conferre augmentum gratiæ.

Dicaftillo.

Unde merito admoniti fuerunt Confessarii à Cardinale Antonio Zapata (ut refert Dicaftillo disp. 8. n. 42.) Supremo Inquisitore, &

in Archiepiscopatu Toletano Coadministrato-
re, ne cui darent plures particulas, quamvis
probabilissimum sit, quòd crelescente dispositione
tempore sumptionis, etiam crescat effectus
gratiæ.

Contra secundò; sumptio utriusque speciei à Sacerdote in Sacrificio Missæ est etiam unica manducatio. Resp. est manducatio & bibitio, quæ sunt actiones moraliter distinctæ, licet physicè possint conjungi.

Et si urgeas: saltem est idem convivium, Resp. non promittitur gratia convivio indivisibiliter; sed Corpori manducatio, & Sanguini potatio, ut dependent, ut supra dixi, à conjunctione aut separatione physica.

Quinimò, quia convivium (ut constat ex Antiphona, quam canit Ecclesia ad Magnificat in secundis Vespers Corporis Christi: *O Sacerdotum convivium* &c.) ideo utraque species plus continet vi verborum, plus significat vi verborum, & per consequens plus gratiæ confert, quam altera species seorsim, quæ non rectè dicitur convivium; quia quantum est ex vi verborum, vel est solus cibus, vel solus potus, cum tamen convivium ex vi verbi importet cibum & potum.

Dixi, *ex vi verborum*; quia saltem per concomitantiam hodie sub unaquaque specie continetur cibus, & potus. In triduo mortis si fuisset facta consecratio, aliter se res habuisset. Unde aliqui pro indubitato habent, quòd saltem tunc non tantum gratiæ contulisset una species, quam utraque. Et inferunt: ergo neque nunc, quia est eadem promissio; & non augetur, aut minuitur effectus propter res per concomitantiam contentas, alioquin hodie plus gratiæ daretur per unam speciem, quam in triduo data fuisset.

Verum ad hoc respondent Adversarii, esse dubium impertinens ad decisionem presentis controversiæ; quia cum ille casus nunquam fuerit futurus, ut in triduo mortis consecraretur Sacramentum, forè nihil Christus ordinavit de modo efficacis, quam tunc habuisset Sacramentum sub una specie sola, vel saltem id nobis non revelavit; quamquam si conjecturis uti liceat, probabile videatur, tunc etiam unam speciem solam tantum fuisse operaturam, quantum utraque simul; quia licet tunc sub specie panis non fuisset totus Christus, sed solum Corpus cum divinitate; equidem ratione hujus divinitatis erat ibi Christus, ut fons omnis gratiæ, quia humanitas non est fons gratiæ, nisi ratione divinitatis: ergo etiam in illo casu procedit ratio supra adducta, quæ non tam fundatur in hoc, quòd totus Christus, quam quòd Christus, uti fons gratiæ, continetur sub singulis speciebus.

Et posset hæc resolutio confirmari; quia quod Joan. 6. tribuitur Corpori & Sanguini, ibidem tribuitur soli Corpori, ut etiam Tridentinum

66.

Manduca-
tio & bibi-
tio sunt
actiones
moraliter
distinctæ

Allegorice
rati te-
tum, nisi
in triduo
mortis si
utraque
species plus
gratiæ con-
tulisset

67.

Allegorice
rati te-
tum

Quod Joan.
& c. tribuitur
Corpori &
Sanguini

66. *idem* *triduo* *obseruavit* *sess.* 21. cap. 1. de quo plura sectione sequenti. Ergo licet in triduo solum Corpus fuisset sumptum sub specie panis, equidem eundem tribuisset effectum. Hæc illi.

67. Et addunt: Quidquid verò sit de hoc dubio satis incerto, ratio adducta efficaciter procedit de Sacramento prout nunc se habet, quia nunc singulæ species totum Christum continent, *Omnium gratiarum fontem & auctorem*, ut loquitur Trident. suprâ can. 3. Ergo singulis seorsim sumptis nihil deest ad totum hujus Sacramenti effectum conferendum.

68. Planè nihil deest ad conferendum totum effectum necessarium ad salutem, ut seipsum explicat Tridentinum suprâ cap. 3.

69. Et conformiter intelligi potest Concil. Moguntinum sub Sebastiano cap. 32. dicens: *tam nec hoc quisquam fidelis dubitare debet, illum sub una specie communicandi morem ad salutem sumendum equè utilem & efficacem esse, quàm alterum sub utraque.* Ad salutem, inquam, hoc est, ad vitandam æternam damnationem, & acquirendam vitam æternam per impletionem præcepti Communionis. Transeo esse Concilium Provinciale, & nondum à Sede Apostolica confirmatum.

70. Porro minoris auctoritatis est, quod refert Joannes Hesselanus lib. de Communionem sub utraque specie Traët. 3. fol. 171. (ut citat Vasquez disp. 215. nu. 3.) videlicet Joannem Slechtam Bohemum scripsisse Erasmo, se intellexisse Bohemis à Concilio Basiliensi concessum fuisse, ut si vellent sub utraque specie communicare, profiteantur se credere totum Christum esse sub qualibet specie, & non plâs fructus capi ex hoc Sacramento sub duabus, quàm sub una specie tantum.

Hoc, inquam, parvæ auctoritatis est; nam (præterquam quod illud in Concilio non invenitur) quando sessio 30. habita fuit (in qua sola de hac re actum) erat Concilium schismaticum, adeoque parùm curandum de ejus doctrina.

Interim nihil aliud docet illâ sessione, quàm totum Christum contineri sub singulis speciebus, quæ est fides Catholica. Ergo singulæ species habent eundem effectum; Negatur Consequentia, non multum dissimilis isti: Sub singulis hostiis continetur totus Christus; ergo singulæ hostiæ diversis temporibus manducate conferunt eundem effectum.

Hinc nonnulli Adversariorum, optimè, meo judicio, recurrunt ad ipsam institutionem Sacramenti, causantes eam talem fuisse, ut eundem effectum singulæ species haberent, & tan-

tum effectum, quantum dispositio præfens subiecti exigit, vel quantum natus est conferri virtute Sacramenti.

Et si objeceris: diversa sunt signa sacramentalia; ergo diversi effectus. Respondent concedendo Antecedens, & distinguendo Consequens: ergo diversi sunt effectus primarii, concedunt totum; effectus secundarii, negant Consequentiam.

Effectum primarium vocant gratiam substantentem, id est, Corpus & Sanguinem Christi; effectum verò secundarium, gratiam inhaerentem, sive justificantem. Et quidem effectum primarium constat esse distinctum ex vi verborum; secundarium autem existimant esse eundem, diversimodè caulatum ab utraque specie, scilicet per modum cibi & potus.

Quæris à me quæ fuerit mens Doctoris Subtilis de hac controversia? Respondeo, in Reportatis (Colonia impressis) 4. dist. 13. q. 2. n. 4. sic ait: *Nunc autem non dispensatur (Sanguis Christi) propter periculum effusionis, & propter scandalum, ne simplices crederent maiores virtutes esse in duabus speciebus, quàm in una: id est, ne simplices crederent sub altera tantum specie non sumi totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum; ac propterea, quod ad fructum attinet, aliquâ gratiâ, necessariâ ad salutem, eos defraudari, qui unam speciem solum accipiunt.*

Ex hætenus disputatis tam pro una parte controversiæ, quàm pro altera, liquet profectò, quare Conclusionem solum dixerim esse probabilem, Cateroquin, quia hæc institutio Christi, de qua statim fecimus mentionem, difficulter ostenditur etiam existimo eam faciliorem & veriozem.

Neque per ipsam prohibitio Ecclesiæ, quæ laicis prohibet Communionem sub utraque specie, redditur injusta aut irrationabilis; si quidem etiam prohibet secundò eodem die communicare, & tamen indubiè ex secunda Communionem haberetur augmentum gratiæ. Similiter prohibet dari Sacramentum parvulis, perpetuò amentibus &c. tamen fructuosè ab illis recipitur.

Item negat agrotis, quando est periculum vomitus, idque propter reverentiam Sacramenti, ad quam non minus, quàm ad utilitatem Ecclesiæ debet attendere: ergo eadem ratione justè potuit Ecclesiæ prohibere laicis sumptionem calicis, quantumvis probabiliter illa sumptio augeat gratiam præexistentem. Sed de hac prohibitionem plura sectione sequenti, quæ erit

& respons. detur objectioni.

Quæ fuerit mens Doctoris de hac controversia.

Ecclesiæ justè prohibet laicis sumptionem calicis, esto dist. distinctam causaret gratiam.